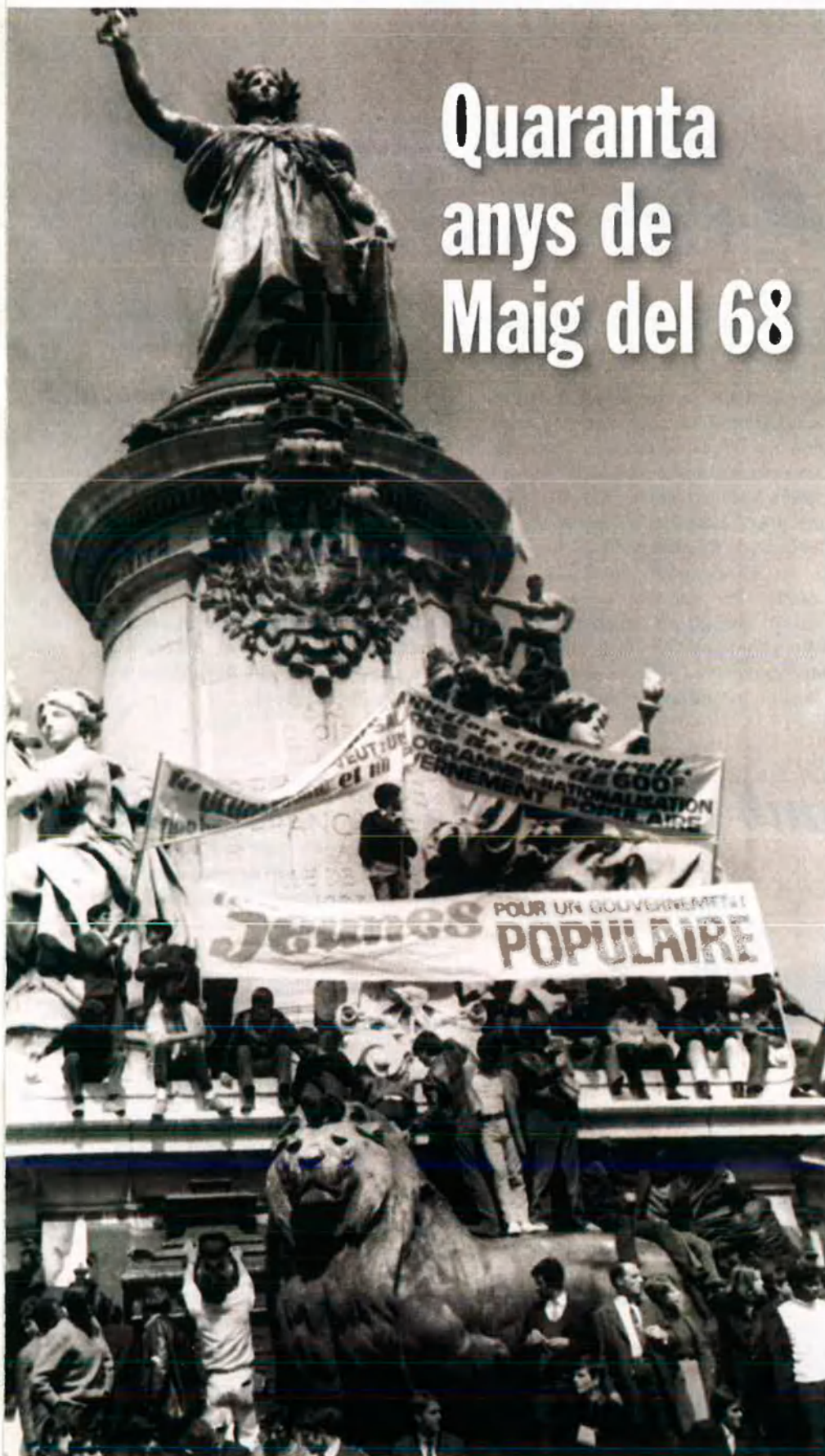

Quaranta anys de Maig del 68

COORDINACIÓ:

OCTAVI MARTÍ I MONTSE CASALS

La revolta que va encendre París –i va encomanar-se d'una manera o altra per tot Europa– té prou vigència com perquè Sarkozy es presenti encara com el polític que ha d'acabar definitivament amb les brases d'aquell foc del 68. EL TEMPS us ofereix un número especial, dedicat íntegrament a analitzar què va significar –i què representa ara– el Maig del 68. Hi trobareu entrevistes amb especialistes en el pensament anti-68 (Serge Audier), amb il·lustres pensadors influenciats pel maig (Olivier Mongín), anàlisis temàtiques, opinions, testimonis –el d'un diplomàtic que passà aquell maig atrapat a l'ambaixada espanyola i el d'un crític teatral tancat a Sant Miquel de Cuixà– i l'avançament editorial de l'última obra del revisionista André Glucksmann i son fill. Tot il·lustrat amb cartells originals de l'època, cedits expressament per l'Escola de Belles Arts de París. Articles i opinions de la psiquiatra Rosa Sender, l'arquitecte i urbanista Jordi Borja, el doctor en Filosofia Jacobo Muñoz, el crític teatral Joan-Anton Benach, el diplomàtic Màximo Cajal...

“Sous les pavés, la plage” (Sota les llambordes, la platja), pintaven els uns, mentre que els altres portaven pancartes amb la idea: “L’aboutissement de toute pensée c’est le pavé” (La llamborda és a la conclusió de tota reflexió). Ja ho veieu, les llambordes són protagonistes, però en un cas perquè ens amaguen el somni, la utopia o el paradís, mentre que en l’altre serveixen d’arma per a tots aquells que diuen que ja n’hi ha prou de paraules i que és arribada l’hora de l’acció.

El Maig del 68 es mou entre aquests dos extrems: el de l’anticonsumisme, ecològic i de retorn a la natura i el del militantisme radical que reclama armes. Entre hippies i action directe. Els anys setanta reciclaran la contracultura radical i li donaran sortida política a través dels moviments verds i, més tard, altermundialistes, al mateix temps que la galàxia trotskista, llibertària, maoista o marxista-leninista derivava en uns pocs casos cap a opcions armades, ja fos la RAF a la República Federal Alemanya, les Brigade Rose a Itàlia o el FRAP i qui sap què més a Espanya. Al Japó, aquest radicalisme polític també portarà petits grups de joves a agafar les armes. I és interessant de constatar que l’efecte es repeteix allà on aquesta joventut ha crescut amb pares —o avis— que no han sabut explicar de manera convincent el que van fer ells abans, quan els qui manaven eren els feixistes.

Avui, un del líders del Maig del 68, l’eurodiputat ecologista Daniel Cohn-Bendit, publica un llibre titulat *Forget Mai 68*, és a dir, *Oblideu Maig 68*. Ell n’està fart, li va anar de ben poc de no quedar atrapat pel culte al passat, a la intransigència, al desig de començar-ho tot de nou. Ell, fill de jueus alemanys refugiats a França durant la guerra, militants de la Resistència, amics de Hannah Arendt, va estudiar a París —concretament a Nanterre, una universitat que es construïa amb els estudiants ja a dins, ja que calia donar sortida al baby-boom— i va militar en un grupuscle llibertari que simpatitzava amb el situacionisme, un corrent de pensament anarquista, crític, que veu en el capitalisme i en totes les institucions que genera mecanismes per a desactivar el que ha de ser una contestació radical, que no admeti volta de full. El situacionisme incorpora a la seva anàlisi elements trets de la psicoanàlisi i

Els xais encara s’escapen del ramat

Daniel Cohn-Bendit, la cara més coneguda del 68, demana ara, quaranta anys després, que oblidem aquell maig.

El maig del 68 va mobilitzar pacifistes anticonsumistes i radicals disposats a la lluita armada. El Partit Comunista Francès no va voler saber-ne res i la mateixa l’URSS preferí mantenir l’equilibri de blocs que una França revolucionària.

Es tendeix a oblidar que una vaga general de més de deu milions de treballadors va paraitzar el país durant gairebé un mes.

del surrealisme. Cohn-Bendit i els seus amics, de manera conscient o no, van ser la imatge d'una erupció revolucionària que, diuen, va canviar el món.

És veritat que el món va canviar a partir del Maig del 68? Sí i no. Sí, segons els qui valoren els canvis socials des de la perspectiva dels hàbits i els costums; no, si escoltem els qui pretenen que l'únic important és qui és el propietari dels mitjans de producció. Per a les dones, els homosexuals i els joves en general, el Maig del 68 existeix; per als economistes, els comunistes i els gaullistes és un epifenomen. Que una vaga general de més de deu milions de treballadors paraitzés el país gairebé durant un mes, es tendeix a oblidar. Amb raó, ja que el deu per cent d'augment salarial per a tothom va ser recuperat pels empresaris al cap de tres mesos gràcies a la inflació; equivocadament, perquè aquell mes de fàbriques ocupades i temptatives d'auto-gestió ha deixat un pòsit en la memòria obrera i en la tradició política del país que a Europa conserva una extrema es-querria més ben implantada.

Tot plegat, "bromera ideològica", diuen els més crítics. Fan abstracció del desig. Durant un mes, el desig es podia formular en veu alta. La paraula es va alliberar,

la por del ridícul va desaparèixer. És un parèntesi ple de bestieses, però també d'optimisme. Jean Baudrillard recordava fa pocs anys que "en aquella època el concepte de revolució encara existia." És a dir, volia dir alguna cosa, encara que aquesta cosa cadascú la imaginés diferent. A casa nostra, els grans magatzems no utilitzaven la paraula per anunciar les rebaixes proclamant la "revolució de verano", de la mateixa manera que no es parlava de la política en plural, de les famoses "polítiques de l'habitatge", ni de les diferències entre "la cultura del Barça i la del Reial Madrid."

Walter Benjamin, Theodor W Adorno, Raul Vancigem, Guy Debord, Marshall McLuhan o Herbert Marcuse posaven en dubte que la felicitat de l'home depengués de poder canviar de cotxe cada dos anys o de l'entapissat de color taronja del seu nou sofà. Haver convertit la utopia en un supermercat era una transmutació que denunciaven. Termes com "alienació" o el famós "fetitxisme de la mercaderia" eren al centre dels debats. I els conceptes es feien realitat quan algú acceptava encarnar-los. Un dels nombrosos films documentals rodats durant el Maig del 68 mostra una treballadora negant-se a tornar al treball, a ocupar el seu lloc a la

cadena de fabricació de les piles Wonder. "Jo no he fet un mes de vaga a canvi d'una augment del 10 %!", diu. I plora. Plora perquè només ella vol encara que el somni sigui realitat, sentir-se copropietària de la fàbrica, organitzar el temps d'acord amb el seu desig, discutir de tot i de no res amb els companys, ser una ciutadana i no una consumidora.

Marcel Gauchet pretén que els hereus del Maig del 68, la generació que va protagonitzar l'explosió parisenca o a Berkeley, han estat "políticament dominants i intel·lectualment dominats". El nombre, la prosperitat i la joventut van ser els tres pilars en què es fundà l'èxit dels André Glucksmann, Bernard Henry Levy, Gilles Lipovestky i tants altres "intel·lectuals mediàtics", que fins i tot arribaren a vendre's com a "nouveaux philosophes". I el seu fracàs va lligat al seu caràcter acomodaticí, al fet d'haver-se transformat al mateix temps en les icones del Maig del 68 i en els seus principals crítics, d'haver-se convertit en epígons dels seus majors, exegetes de Tocqueville, Arendt o Popper, però essent incapaçs de produir res de nou.

S'ha dit i escrit que el Maig del 68 no va ser una revolució perquè no la volien els qui eren capaçs de dirigir-la —el

PCF- i la volien els qui eren incapaçs de fer-ho —els estudiants. És una simplificació. La França del 1968 és un país en què la societat, profundament rejuenida, no se sent representada ni per l'organització política ni pel funcionament de la societat. Les famílies són encara molt patriarcal i, per exemple, les dones no obtenen la majoria d'edat fins als vint-i-un anys, les dones casades necessiten la signatura del seu marit per a disposar d'un compte corrent propi i no és fins a partir del 1967 que poden prendre la píndola anticonceptiva. L'avortament i l'homosexualitat són delictes. I si mirem el món polític, descobrim que les dues grans formacions són la gaullista i la comunista, totes dues molt empeltades de la ideologia resistent i estatalista heretada del final de la Segona Guerra Mundial. Amb la V República, en vigor des del 1958, l'Assemblea Nacional ha perdut una gran part del seu poder en favor de l'executiu i d'una Administració d'elit. Fins a aquest any 1968 els alts funcionaris tenen un gran marge de maniobra. I és el Maig del 68 el que forçarà la jubilació anticipada del general De Gaulle —a la primavera del 1969— en benefici de Georges Pompidou i posarà en evidència el PCF, que mai més no tornarà a tenir més vots que els socialistes en les eleccions legislatives: a l'esquerra l'hegemonia també canvia de mans.

El gran equívoc és que, durant el mes de maig, els nois que es manifestaren i ocuparen el carrer ho feren en nom de Mao, Marx o Bakunin, però la “nova societat” del futur primer ministre Jacques Chaban-Delmas i del president Pompidou serà més liberal i gens maoïsta, marxista o anarquista. I l'equívoc es produïa en el si dels mateixos líders revolucionaris, que veien, per exemple, la Revolució cultural xinesa com una forma de lluita contra la burocratització dels partits comunistes, com una rebel·lió de la base contra la direcció; que veien el marxisme i el leninisme com la mateixa cosa i creien que a l'URSS tot es va espantllar a partir del moment en què Stalin va començar a manar; que veien l'anarquisme com la dissolució de tota forma d'organització jerarquitzada. La realitat és que el PCF —i el seu sindicat, la CGT— no van voler saber res del Maig del 68 —en parlaven com d'una “amença de guerra civil”, en un document oficial— perquè a l'URSS no volien debilitar

“Trenquem els vells engranatges”.

De Gaulle i el que representava, és a dir, una via diferent, que no es plegava a tots els desitjos de Washington. Els soviètics, per raons d'equilibri de blocs, no volien que a França hi hagués un govern d'esquerres, i encara menys revolucionari.

Què queda del Maig del 68? Podríem dir que algunes noves llibertats si no fos que la llibertat és indivisible; podríem dir que una nova distribució de les cartes polítiques si no fos que ja llavors —el 1968— els nous partits hegemònics ja estaven segurs de reemplaçar un general i un discurs fatigat o un PCF que tenia tanta por de la Revolució com un gat de l'aigua. El que de veritat queda ara és

el desig profund que va fer viure aquell mes de maig: la crítica d'una societat que confon ciutadà i consumidor, que és incapaç d'imaginar el treball d'una manera que no sigui rutinària, que no pot comprendre que existeixin àrees de la vida que no haurien de ser comercialitzables. La crítica també d'uns mitjans de comunicació sotmesos al(s) poder(s), de la destrucció inconscient i malgrat tot sistemàtica del planeta, i queda el desig de viure una vida diferent, un desig que ningú no sap formular, però que fa reviure cada xai quan s'escapa del ramat.

Octavi Martí